

۱۹۲۶

ایکینجی جلد

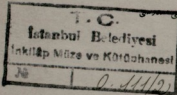
تورکیات مجموعہ سی

استانبول دار الفنون تورکیات انسٹیٹیوٹس طرفندہ نشر ایڈیٹر

مدیر :

کورسلی زاده محمد فؤاد

استانبول دار الفنون شدہ تورک ادبیاتی تاریخی

استانبول - دولت مطبعہ سی

۱۹۲۸

ماعداء، بومهم موضوعك روس عالملى طرفندن تدقیق تاریخه داثر ویریلن مفصل ایضاحات ده بالخاصه مهمدر. خلاصه، «آنوخین» واونك بویکی اثرله، «شورالر اتحادی علوم آقاده میسی» تورکیات ساحه سنده، علم دنیا سنه یکی بر عالم و یکی بر اثر قازاندرمش اولویور .

عبدالقادر

بررفسور قوزمین : ضافاسلر . — «مینوسینسك» ولایتی حقنده تاریخی، اتنوغرافی و اقتصادی بررساله ؛ روسجه ؛ «ایر قوتیق ولایتی علم خادملری» نشر یاشدن ؛ ۱۹۲۵ ؛ اوفاق حجهده ، جلد ۱ ، صهیفه ۱۸۵ ، سهری ۴ .

اوفاق بر مقدمه ایله باشلايان بو اثر، مؤلفنك تسمیه ایتدیکی وجهله «خاقاس» یعنی «قیرغیز» لرك تابدايت تاریخندن جهان حربی عر فسنه قدر کچیرمش اولدقلری تاریخی و اتنوغرافی حیاتلری حقنده مختصر فقط مفید معلوماتی احتوا ایتکدهدر. مؤلف، مقدمه سنده، «خاقاس» تورکلرینك یاشادقلری «مینوسینسك» ولایتی داخلنده کی محلی تورك قوملرینه تاریخی سریع بر نظر عطف ایدرهك ، اختصاراً نقل ایتدی کمز فکری در میان ایدیور :

«مینوسینسك» (سیریا) ، «آلتای» و «اورانخای» ولایتلری اهاالیسی، هیچ «آنتیک: قومی» عنوانه مالک اولمدهن، اصللری اعتباریله توركلره منسوب، بر جوق قبیله لره منقسمدر. ادبیات تاریخی ده بونلرك بر قسمنه «مینوسینسك تاتارلری» ، «آباقان تورکلری» ، دیگر بر قسمنه ایسه «قالموق، تله ووت» ، «اورانخایلیلر» ناملری آلتنده تصادف ایدلمکدهدر. طبیعی، بو مختلف اسم و عنوانلر غیر طبیعی و صنعی اولارق کندی معناسنی محافظه ایدمه مش، و موخر آتامیله باشقا بر عنوانه منقلب اولمشدر. مثلاً «آلتای» محلی اهاالیسی «قالموق» عنوانی آلدینی کبی، «مینوسینسك تاتارلری» دخی دیگر اوراده تمکن ایدن و مختلف عنوان تحتنده یاشایان «تاتارلر» له امتزاج ایتمه یرك ، بواسم آلتنده یاشامشدر. بونلر، عمومیتله ظن ایدیلدیکنه کوره، «برماق» ك [۱] سفر لرندن سوکرا، «عمومی تاتار» هیئت مجموعه سندن تمامیه آریلاروق، تخصیصاً «مینوسینسك تاتارلری» عنوانی محافظه ایتمشدر .

فقط، مؤخرأ، بونلر آراسنده ملی جریانك باش کوستر مه سی ایله، «مینوسینسك» تاتارلرینك منورلری وایلری کئلری، اسکی قدیم تاریخلری تحری و چین منابعه ده استناد ایدرهك، و قتیله «خاقاس»

[۱] «برماق» ، و قتیله سیریایی فتح ایدن برروس قازاق در .

نامنده تشکیل ایتمش اولدقلاری متحد حکومتلرینک عنوانه اضافه، مذکوراسمی یکیدن انتخاب ایتمش در. بویهجه، بوتورک قبیلهسی، کندی لقبی، تاریخندن استخراج ایده بیلمشدر. مؤلفه کوره بواسم، «قاراقاس» تورک عنواننک چینجه ترانسقریسیونندن باشقارشئی دکدر. «اورخون» آبدلرنده کی محکوک یازیله کوره، «اورخون» کوک تورک لرینک باشلیجه دشمنی، و قبیله «خاقاس» حکومتنک یرنده یاشایان «قیرغیز» لر اولمشدر. بعض علمایه نظراً ایسه «خاقاس» کلهسی ساده «قیرغیز» کلهسنک چینجه ترانسقریسیونندن عبارتشمش. فقط «قیرغیز» کلهسنک چینجه ترانسقریسیونی غایت واضح و آشکارده. چین منابعه کوره، «او یغورلر» و قبیله «خاقاسلر» ی کندیلرینه تابع ایتمکه موفق اولمشدر. او زمان «اورخون» خاقاننک دشمنی وعینی زمانده «قیرغیز» حکمداری (قوماندانی) «بارس بک» ایدی. خاقان لقبی کندیلرینه کوک تورک خاقانی طرفندن توجیه ایدیلشیدی. فقط «خاقاسلرک» رئیس ایسه. اولا «اوچرؤ» و یاخود «اوژو» - هیچ شبهه یوقدرکه «بک» منصبنه مالک دکلدی؛ ویا لکیز، محلی تورک قبیله لر ی اتحادینک، اصالة تعیین ایدیلش بر باشجی سی ایدی.

عمومیتله بوتون اسکی تورک حکومتلری، ملی اتحاددن ایلری کلیه رک یالکیز مختلف ملیتلر اتحادی تعضوندن عبارت اولدیغندن، دائماً اکثریتی تشکیل ایدن قوم ویا قبیله نک نامی ایله تسمیه ایدیلکده ایدی. «خاقاس» تورک لری اولکده سنده ایسه، یاشلیجه اوچ تورک قبیله زمهره سی موجود ایدی: I - «تویتسک» که بونلر «او یغور» اولارق آوجیقله مشغول درلر [یدش قیزی بویه منسوبدرلر]؛ II - «خاقاسلر»، بونلر نیم آوجی اولارق حقیقی تورکدرلر؛ III - «قیرغیزلر» که، بونلر صحرا اهالیسنی تشکیل ایده رک سورو بسله مکله مشغولدرلر.

ایکنجی غروپه ویا زمهریه منسوب اولانلرده، «صاریق قاس»، «قارا قاس» و سائرلری ایدی. بویوک براحتماله، بونلر، «خاقاس» دولتنک موجودیتی ائسانسده ده آیری برزمره شکندده اولارق اکثریتی تشکیل ایتمکه ایدیلر. عینی زمانده، دیگر زمهرله نسه نسبتاً الکمدنی و زراع اولانلری ده بو «قاسلر» ایدی. طبق «جونغار» دولتنک اساسنی «قاراقالوقلر» تشکیل ایتدکلری کی، «خاقاس» دولتنک اساسنی ده ایشته بو «قاراقاسلر» تشکیل ایتمشدر. چین ترانسقریسیوننده ایسه «قاراقاس» کلهسی دوغروندن دوغرویه «خاقاس» کلهسنه تحویل ایتمشدر.

صوکره، مؤلف، پکده ده او قدر درین اولمایان بر نظریه دن صوکره، چین ترانسقریسیوننک، عمومیتله قابل قبول و مرغوب اولوب اولمادینی حقنده بعض فکر و مطالعه لر در میان ایده رک، نهایت

لهنده قرار وریور. حالبوکه، برازیوقاریدهده بحث ایتدیگمز و جهله، بوتورک قبیله سی منورانی، اسکی تاریخی تدقیقه، «خاقاس» عنوانک قبولنده هیچ برمحذور کورمه مشلدر . مؤلفه کوره «خاقاس» دولتی بقیه سی «قیرغیز» لر طرفندن اداره و تمثیل ایدیلرک، بوصورتله ناروس استیلامی دورینه قدار غیر مستقل یاشامشلدر. «قیرغیز دولتی» ایسه ۱۸ نجی عصر اوائلنه دوغر و انحطاط و سقوط ایله مشدر. حتی ایشته بوندن دولانی درکه، «خاقاس» تورکاری، کندی انتباه و ترقیلرنده بو «قیرغیز» لرله اختلاط ایتمی مناسب کورمیه رک، «خاقاس» عنوانی ترجیح ایله مشلدر. بوراده «پروفور قوزمین» هیچ بر صریح و قوتلی دلیل سرد ایتمیور؛ و بویله جه، مسئله عادتاً قارالانقده قالیورمش کی، غیر قابل برحل شکله منقلب اولیور .

نهایت، مؤلف، مقدمه سنک صوکنه دوغر و، اثرک پک مختصر اولماسنه رغماً، معین براصوله مستند اولدیغی ایلری سورمکدهدر. حتی بو نقطه نظری تقویه ایتک ایچون، دلیل اولارق، ابتدائی حادثه لر و غروخی اقتصادی وضعیتک طرز تشکیک و تکیوند کوردیکنی ده بالخاصه سردایتمکدهدر. بزه کوره، مؤلفک کندی مقدمه سی ایله ثابت اولدیغی و جهله، بیکار جه سنه ملی ر حیات استقلاله مالک برملتی و یا قبیله نی، ملی تاریخ و ملی ادبیاتندن مجرد اولارق، طوتوبده یالکز جه اقتصادی وضعیتلر اوزرینه تثبیت ایتمک قالمیشمق، پک ده قوتلی بر اصول اولماسه کرکدر. بالخاصه، حقلرنده معلومات پک مفقود اولان «خاقاس» تورکاری، حقنده، بو کی دار اصوللرله، مفید و مشر علمی نتیجه لر الله ایدیلر جکنه پک ایسانامیز. دیگر طرفدن، مؤلف، مقدمه سنک ۹ نجی صحیفه سنده سرد ایتدیکی بو نقطه نظر ره رغماً، اثرینک ساده جه بعض مونوغرافیک استحضاراتک حل ایچون قلمه آنددیغی سوبله مکدهدر. بزه اثر «خاقاس» تورکاری، حقنده بعض مفید معلوماتی محتوی بر رساله دن باشقه برشی دکدر .

اثرک اساسی تشکیل ایدن معلومات، باشلیجه اون قسمه تقریق ایدیلشدر. برنجی قسم، ایلمک تاریخی دورلر عائددر. بوراده مؤلف، مذکور ولایت حقنده علی العاده مختصر جوغرافی و آنتوغرافی معلومات و ردیی کی، عینی ولایتک تاریخی اهمیتی مسئله سندن ده سطحی اولارق بحث ایتکدهدر. فقط «خاقاس» تورکاریک تاریخی موقعی، نه دنسه، لایقیه آ کلاتیلاما مشدر. احتمالک مؤلف عمومی تورک تاریخنه پک لایقیه آشنا دکدر. یالکز، اثرک اونجی صحیفه سنده، «خاقاس» تورکاریک میلادی ۹ نجی عصرک ایکنجی نصفنده، «خاقاس» نامی آئنده یکی بر تورک قبیله سی اولارق میدانه چیق دقلری، و «اوغورلر» ک و قبیله اوینادقلری مهم تاریخی رولدن اسقاط ایدیلرلی

خصوصاً «چینیلار» اشتراك ايتدكلرى قېدينه تصادف ايديلمكده در. بوراده، مسلسل و تقویمی برشكده وقایع تثبيت ايديله مشدر. مؤخر چین یازمه لرنده «خاقاس» توركلرى «قیرغیز» نامی آلتنده مقیددرلر؛ و محفوظ قالان محكوك طاشارده دخی عمومیتله «قیرغیز» عنواتی محافظه ایتمشدر. دیگر قسملر داهاز یاده یکی دورلری احاطه ایتمكده در. اساساً كتاب كندیسی پك اوافق اولدیغندن، بو قسملرده کی معلومات ده طبیعتیه پك مختصر اولمشدر؛ و بالنتیجه، موضوع لایقیه تنویر ایديله مه مشدر. مذکور قسملر باشلیجه شونلردن عبارتدر: قیرغیزلر ك حیاتی، استقلال و غرنده کی مجادله لری، قیرغیز دولتی تشکیلاتی، قیرغیزلر دولتنك سقوطی، قیرغیز داخلی تشکیلات و اداره سی، قیرغیزلر ك محاربه عرفه سنده کی موقعی. مؤلف، آریجه، هر قسمه برده ایضاحاتی حاوی معلومات خصوصیه علاوه ایتمش، و بعضی مأخذلری ده قید ایتمشدر. اثر، بوتون قصورلرینه و مختصر اولماسنه رغماً، «خاقاس توركلری» حقنده موجوده معلومات پك آزا اولدیغندن، شهیه یوقدرکه، تورك شعبه لرینك آنتوگرافیک تدقیقاتنده موجود بر بوشلغك دولدور و لمه سنه خدمت ایتمكده در.

۱. جعفر ارغلی

آ. سامایلوویچ: «معاصر عثمانی نورك لسانی» نك مختصر صرف و نحوی. — «له نین غرادیانی شرق لسانلری آنستیتوسی» کلیاتندن، نومرو ۱۰. — له نین غرادی، ۱۹۲۵، ۱۵۴، صحیفه، روسجه .

بالخاصه معاصر روسیه تورکیا تحیلری میاننده، تورك فیلولوژیسی تدقیقاتنه كچوق تمایل کوسترن پروفیسور «آ. سامایلوویچ»، مدرسی بولوندینی «له نین غرادیانی شرق لسانلری آنستیتوسی» طلبه سنه مخصوص اولق اوزره، «تورکیه تورکجه سی» حقنده مختصر بر صرف و نحو مکتب کتابی وجوده کتیر مشدر. اثر، پلانی اعتباریه، بوتون لسانی انجه لکلری تمامیه احتوا ایتمورسه ده، تورکجه اکره نمکه یکی باشلایان طلبه ایچون الزم بالعموم اساسی قواعد لسانییه نی احاطه ایتمكده در. حتی، کمال جسارتله دییه بیلیرزکه، محترم پروفیسور کندی روس طلبه سی نظر دفته آلاق اثرینی وجوده کتیرمش اولقله برابر، اثر، نتیجه ده، کنیش مدققلر محیطنك ده پك کوزهل استفاده ایده بیله جکی برشکل آمشدر. کرچه، مؤلفك مقدمه ده اعتراف ایتدیکی کبی، ۱۹۱۷ سنه سنده برلینده نشر ایدیلن «پروفیسور وایل» [ک] بو ذات الیوم برلین دارالفنونده شرق